

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

FÅREVEJLE HØJSKOLE

1907 3. november 1967

57. årg. . 1967 . 5. og 6.

F.H. portræt ved P. J.

Carl Valdemar Olsen

Født på Langholmgård, Nr. Vallingerød, 3. oktober 1883.

Døbt i Tølløse kirke 30. november 1883.

Søndagsskoledreng 1890—1895.

Hveråndendags skolegang 1890—1897.

Erløvere ved landbruget 1897—1907.

Gift 1905.

Fårevejle Højskoles opførelse 1907.

Købmand i Fårevejle 1907—1917.

Disponent i København og Tølløse 1917—1921.

Fabrikant i Tølløse 1922.

Søndagsskolelærer 1903—1960.

Vald. Olsen har aldrig været elev på Fårevejle Højskole, og dog er det vist rigtigt at sige, at han altid har været elev her, ja, ikke blot elev, men husven, medarbejder, den altid trofaste forkæmper for den skole, hvis redningsmand han blev i en situation, hvor alt håb syntes ude. — Som den, der har været aktivt med gennem alle Fårevejle Højskoles 60 år, er det naturligt og rigtigt, at vi i dette nummer af Sølvsnoren beder Vald.

Vald. Olsen

Olsen berette lidt om store og små be-
givenheder i højskolens historie.

— *Er Fårevejle Højskole startet som re-
sultat af en åndelig vækkelse på egnen?*

— Ja — ikke just som et forud mål-
sat resultat heraf, men mere som en
spontan knopskydning og frugt af flere
små, spredte, åndelige vækkelser, der
forud gennem ca. 40 år havde forplantet
sig fra by til by udover vor egn, og hvor-
igennem en del vanekristne, verdslige
lægfolk, var blevet vakte og omvendt til
bevidst personlig tro på Guds nåde i kor-
sets gåde.

I disse små lægmandskredse blev der
levet et oprigtigt, gudfrygtigt hjemliv.

Siden ca. 1885 begyndte de også flere
steder at samle deres egne og naboers
børn i små søndagsskoler til sang og bi-
belfortælling.

Efter Haslev Højskoles åbning i 1891
søgte flere af de opvoksede, opvakte
unge fra disse hjem til Haslev på tre el-
ler fem måneders højskoleophold.

Når disse unge derefter kom hjem
igen, kunne det tit mærkes, at de var
mere personlig bevidste i deres gudsfor-
hold end tidligere, ligesom de bragte me-
gen sangglæde og vidneglæde med til de-
res hjemegn.

De sluttede sig så sammen i ynglinge-
foreninger og pigeforeninger og blev i
mange tilfælde små sjælesørgere for de-
res jævnaldrende kammerater.

På baggrund af disse friske pust fra
højskolelivet i Haslev voksede der ønsker
frem om også at få en sådan højskole
bygget her på egnen, og disse ønsker
blev omsat i bøn fra mange hjem om, at
der måtte blive vist os udveje herfor.

Odsherred var i de år mindre berørt
af vækkelser blandt de unge end tilfæl-

det var i de sydligere og vestligere egne i Holbæk amt, og såvidt jeg erindrer, blev tanken om en højskole i Odsherred allerførst fremsat af et ældre, barnløst ægtepar, gdr. Niels Andersen og hustru, Sneglerup, hvis hjem var præget af deres oprigtige gudsforhold, og som omgærdede deres omgivelser med tillidsfuld forbøn.

Den ydre anledning til, at tanken om en højskole i Odsherred blev fremsat, var, at Asnæs Husholdningsskoles bygninger blev udbudt til salg i 1906, men allerede ved den første besigtigelse af denne ejendom viste den sig uegnet til højskole med kostelever.

Men tanken var fremsat — og fængede mere og mere.

Pastor P. C. Dyekjær, som netop havde ombyttet sin redaktørstol ved Kristeligt Dagblad med sognepræsteembedet i Fårevejle, gik også aktivt ind for højskolens oprettelse.

Sådan omtrent var baggrunden i vinteren 1907 for oprettelsen af en højskole i Nordvestsjælland.

— *Hadde pionererne et højskolesyn?*

— Gamle Niels Andersen havde i hvert fald intet højskolesyn — så vidt spændte hans horisont ikke — og betegnelsen „højskolesyn“ fandtes vist i det hele taget slet ikke i det sprog, vi brugte dengang.

Vi fulgte med i, at „et jævnt og muntert, virksomt liv på jord, med lige værdighed i borg og hytte, med øjet, som det skabtes, himmelvendt, lysvågent for alt stort og skønt herneladen ...“ var de grundtvigske højskolers fanemærke.

Jeg kendte det bedst fra Vallekilde og Høng højskoler.

Men et særligt formuleret højskolesyn i vore kredse — det erindrer jeg ikke, at vi spekulerede over.

Derimod erindrer jeg uudsletteligt højskoleforstander Davidsens foredrag om bibelske skikkelser. De blev udgivet i bogform og blev berigende læsning ved de unges møder. De førte os

også ind i planmæssig, daglig bibellæsning.

At vi ikke havde et nærmere formuleret højskolesyn var dog ikke ensbetydende med, at vi tumlede om i blinde. Det, der drev os, findes beskrevet så uforligneligt i første Korintherbrev kap. 13: Kærlighedens højsang.

— *Er højskolen bygget med støtte fra hele landet, eller var det en udpræget egnsopgave?*

— Både—og. Under forberedelserne havde vi regnet med en landsomfattende tilslutning. Indre Missions bestyrelse og flere af de bestående højskoler advarede imidlertid imod denne højskoleplan, idet man frygtede, at en ny højskole ville svække elevtilslutningen til de igangværende Indre Missions højskoler. Der ved blev det en udpræget egnsopgave at opføre skolen, men vi modtog dog også værdifuld rådgivning og kontant hjælp fra enkeltpersoner ud over hele landet.

— *Hvilke mål havde højskoleforstander Andreassen som den, der skulle afstikke linjen for skolens virke?*

— Ved højskolens åbningsmøde d. 3. november 1907 besvarede forstander Andreassen dette spørgsmål med to sætninger: Kristelig oplysning og kristelig opdragelse. Han uddybede dette nærmere i sit festskrift til indvielsesdagen d. 3. maj 1908 under titlen: „Fårevejle Højskoles tilblivelse“, hvor han bl. a. skriver: „Der vil forhåbentlig altid blive brug for højskoler her i Danmark. Undervisningsmidlerne kan i tidernes løb veksle noget ... Derimod kan man vel sige, at målet aldrig forandres og aldrig må tabes af syne, forsåvidt de kan beskrives med de to ord: opdragelse og undervisning, og lad mig føje til: på kristendommens grund.“ (Denne lille pjece indeholder for øvrigt interessante oplysninger fra den tid og karakteristiske eksempler på Andreassens fremsyn og selvstændige stillingtagen til de foreliggende problemer.)

Disse mål ville Andreassen stille imod ved at åbne Højskolen for ungdommen fra flere befolkningsgrupper end hidtil ved oprettelse af:

Almindelig højskoleafdeling,
landbrugsskoleafdeling,
håndværkerskoleafdeling,
havebrugsafdeling og
afdeling for landbrugets bierhverv,
samt sociale kursus m. m.

J. Andreassen var allerede en erfaren højskolemand, før han kom til Fårevejle. Han var vendelbo, opvokset på „Portgård“ nær ved Horne Højskole, dimitteret fra Nørre Nissum seminarium og havde været forstander og ejer af Nørre Nissum Højskole og seminarium, som han netop havde solgt, da højskolebevægelsen i Odsherred søgte forbindelse med ham. Han var da flyttet til København for eventuelt at studere teologi.

Andreassen var en udpræget førerskikkelse, i sit ydre en lille, tætbygget skikkelse, målbevidst, viljestærk, rolig og behersket. Med sit varme og stærke blik indgød han både respekt og tillid i sin færd iblandt os, uanfægtet af sine omgivelser og dybt afhængig af sit vågne, personlige gudsforhold. Hans dybe basstemme med en fjern efterklang af hans oprindelige vendelbodialekt gav hans foredrag en særpræget autoritet, som sammen med en vel tilrettelagt disposition — uden at være bundet til noget manuskript — nok skulle få tilhørerne til at lytte både på skolebænk, i foredragssal, ved forhandlinger og i samtaler.

I Andreassens tidligere virkeområder i Jylland havde de toneangivende strømninger i folkelivet været mere konservative og tilbageholdende end her.

På Sjælland — og især i Nordvest-sjælland — havde de folkelige strømninger, sideløbende med de åndelige vækkelser, haft en noget anden karakter, bl. a. ved bonderejsningerne, der kulminerede i slaget ved Jyderup. Disse bevæ-

gelser havde flere betydelige foregangs-mænd i Holbæk amt.

Andreassen mødte således her en meget vågen landbefolkning, der gjorde sin indflydelse gældende gennem landbofor-ninger, husmandsforeninger, andelsfor-ninger, udstykningsforeninger, grund-skyldsforeninger og gennem andre so-ciale og politiske strømninger.

I denne interessefyldte atmosfære for almene samfundsopgaver øjnede An-dreassen rige kontaktmuligheder, og han tilrettelagde og afholdt en række spe-cielle sociale vinter-eftermiddagskursus på højskolen med foredrag og forhand-linger af meget alsidig art og med fore-dragsholdere fra forskellige politiske og sociale grupper. En del af disse foredrag og forhandlinger blev senere udgivet i bogform.

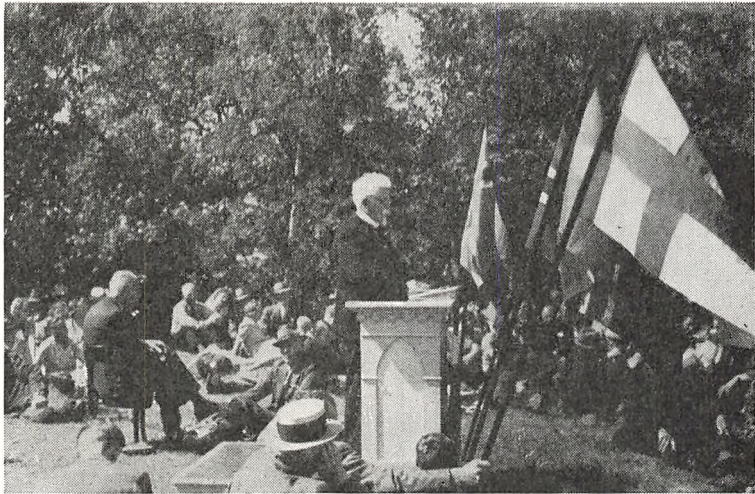
Disse sociale kursus fik en så stor til-slutning fra befolkningen, at de under-tiden af pladshensyn måtte afholdes i gymnastiksalen. På et af højskolens fo-tografier herfra ser man konsejlspræ-sident I. C. Christensen på talerstolen.

Afholdelsen af disse sociale kursus medførte et spændingsforhold mellem Andreassen og enkelte indflydelsesrige personligheder i højskolens inderkreds, som ikke helt kunne tilslutte sig så frie meningsudvekslinger på højskolen, som disse kursus gav anledning til, bl. a. og-så i pressen.

Samtidig tårnede der sig alvorlige, økonomiske vanskeligheder op. Højsko-lens bygnings- og anlægsudgifter var blevet ca. 100.000 kr. dyrere end oprin-delig beregnet. Prioritetsmulighederne skuffede, idet der ikke kunne opnås 1. prioritets kreditforeningslån i højsko-len, som derved blev økonomisk afhæn-gig af ikke at kunne indfri bygge-kasse-kreditten i banken. Bidragsydelseerne til højskolens anlægsudgifter stagnerede.

I „Vor Højskoles Tilblivelse“ nævner Andreassen købet af de jordarealer, som han, på grund af højskolens anspændte økonomi, købte for egen regning, og hvorpå han senere byggede „Hyldgård“

J. Andreassen
ved 40 års
jubilæet juli
1947

og „Portgård“ med aftale om at overdrage dem til højskolen, såsnart højskolens likviditet blev bedre.

Højskolens likviditet blev imidlertid ikke bedre, og Andreassens likviditet blev også svækket ved disse forholdsvis store investeringer. Store tab på hans private pelsdyrfarm, hvor flere tusinde kaniner døde af epidemier, svækkede yderligere hans likviditet. Endvidere måtte han konstatere tab som følge af, at en del af hans seminarieelever fra Nissum, som ikke selv havde midler til at gennemføre deres studier, ikke kunne betale deres afdrag til ham på studie-gælden som følge af, at det i de år var så vanskeligt at opnå lærerstillinger for nyuddannede lærere.

Igennem alle disse — og mange flere — tidsmæssigt sammenfaldende begivenheder blev vi altfor mange om at dele den ære, der var altfor lidt af, og samtidig blev vi altfor få til at dele den skam, som der var så rigelig af ...

— *Var det nødvendigt, at den linje, som forstander Andreassen holdt, skulle medføre, at han så hurtigt forlod stedet?*

Ja. Så beklageligt og beskæmmende tungt som det var, så blev det — jeg vil ikke sige nødvendigt, men simpelthen

uafvendeligt, at Andreassen opgav sin stilling i Fårevejle.

Andreassen og hans familie måtte derefter i økonomisk henseende gennemleve nogle meget tunge år, indtil han efter genforeningen blev sognepræst i Ho og Oksbøl i Jylland, hvor de fandt trygge kår igen.

— *Hvordan vil du karakterisere forstander Gøtzsches tid i Fårevejle?*

— Som en udpræget overgangstid.

Fra en tid, da overordnede ledere — især embedsmænd — havde haft en sådan placering i den brede befolknings bevidsthed som de bedreviddende, at man ikke tillod sig at reagere imod deres publikationer — om ikke af anden grund, så af høflighedshensyn, til en tid — som Andreassen på sin måde havde været pioner for — da man indretter sig som jævnbyrdige ligemænd, uanset social placering eller dannelsesstrin.

Dette tidsskifte kunne forstander Gøtzsche ikke vide meget om på forhånd.

Gøtzsche var embedsmandssøn, akademiker og selv uddannet som embedsmand og officer. — Havde derefter sammen med sin hustru været i Indien som missionær — hvor klasseforskellene var så udprægede. — Gøtzsche var en abso-

Wald. Götzsche

lut retlinet, selvstændig og stærk, principfast ledertype, og både han og hans hustru, Ellen Götzsche, var alvorlige og inderlige, kristne personligheder. Hendes lille sang: „Jeg ser gennem mørket en morgen, som gryr ...“ blev i deres forstandertid højskoleelevernes flagsang.

Men elevtilgangen svigtede, og en avispolemik medførte, at et nyt forstanderskifte blev nødvendigt.

Det slog dog ikke forstander Götzsches ud — de var vant til at flytte.

Karakteristisk erindrer jeg, at da Götzsche's flyttede ind på højskolen, og jeg hjalp dem med at bære møblerne op ad hovedtrappen, måtte vi vente med indflytningen, indtil Götzsche havde fundet en vægtavle frem og havde hængt den op over døren i dagligstuen. Vægtavlens tekst var: *M e r e e t h e r b e r g e e n d e t h j e m.* — Som svar på mit spørgende blik forklarede Götzsche, at den vægtavle førte de med overalt, hvor de bosatte sig, for altid at være rejseklare, når de skulle videre på livsvejen. Fårevejletiden varede fra 1. nov. 1910 til april 1912.

Forstander Götzsche fandt senere sin

præstegerning i Holbæk, Stigs-Bjergby og Ærø.

— *Du var gode venner med forstander Julins. Hvordan vil du karakterisere hans lange virke ved højskolen? Fortæl lidt om hans personlige og åndelige kvalifikationer og om hans forkyndelse. Fortæl også lidt om Julins politiske virke og om hans senere arbejde.*

A. Julins personlige kvalifikationer.

Han var rundet lige ud af den samfundsgruppe, blandt hvilken han kom til at gøre hele sit livs indsats.

Han var søn af en afdød landsbylærers helt ubemidlede enke og var uaf-ladeligt omgivet af sin moders forbøn.

Efter sin konfirmation blev han udlært som landsbysmed. Senere blev han, med midlertidig økonomisk støtte fra forstander Andreassen, optaget og uddannet på Nørre Nissum seminarium, hvor Andreassen dengang var forstander.

Julin blev derefter landsbyskolelærer i Midtjylland og var allerede gennem

C. M. Julin

hele sin ungdom aktiv søndagsskolelærer. Han aftjente sin værnepligt i Viborg, da Andreassen i 1907 kaldte ham til Fårevejle Højskole som sin nærmeste medarbejder.

Vi lærte ham at kende som en meget nøjsom og fordringsløs, hyggelig og gemytlig, ung højskolelærer, som eleverne uvilkårlig holdt af at være sammen med både i timerne og i det kammeratlige samvær.

Hans førstehånds kendskab fra sin barndom og første ungdom til landsbyungdommens levevilkår var et vægtigt plus i hans personlige kvalifikationer.

Og så havde han den lykkelige egen-skab, at han med et smittende smil, en hyggelig bemærkning eller med et kammeratligt skulderklap kunne afværge mange små misforståelser og irritationer.

Han bevarede også højt op i årene en forbløffende evne til, hvor som helst han mødte gamle elever, at kunne hilse dem ved fornavn og sende hilsener til deres hjem og familie.

B. Julins åndelige kvalifikationer.

De kan føres helt tilbage til hans barndomshjem.

Han bevidnede selv, at bevidstheden om, at han daglig var omgærdet af sin moders forbøn bevarede ham i hans barndom, indtil han som ganske ung sank i knæ for underet på Kristi kors og fandt fred i sit gudsforhold gennem en personlig overgivelse af sind og vilje — til tjeneste, hvor Gud ville vise ham vej.

Heri var baggrunden for hans åndelige kvalifikationer. De ytrede sig så både i højskolearbejdet og i hans øvrige ungdoms- og søndagsskolearbejde ved, at han altid var villig til at komme alle vegne, hvor man kaldte, og villig til at yde sit bedste og til at tjene sådan, som det efter hans overbevisning var bedst. — Og den type bliver jo aldrig arbejdsløse.

Det var vel dels hans personlige og dels hans åndelige kvalifikationer, der

førte ham ind i stillingen som højskoleforstander i 1912.

Han havde da forud fordringsløs indordnet sig under forholdene og haft et godt samarbejde med begge sine tidligere forstandere.

I mellemtiden havde han bygget villa „Solglimt“, var blevet gift og havde samtidig med sit højskolearbejde også undervist i den private børneskole, som vi havde bygget mellem højskolen og „Solglimt“.

Julins valg som højskolens fremtidige forstander var der fuld enighed om i bestyrelsen, og han tiltrådte også denne stilling uden forud at sikre sig noget fast honorar derfor — hvad bestyrelsen på det tidspunkt heller ikke var i stand til at sikre ham, idet banken da netop havde givet os frist til 2. januar 1913 med indbetaling af 100.000 kr., hvis vi ville undgå, at højskolens ejendomme blev solgt ved tvangsauktion.

Under så usikre forhold stillede Julin sig ved vor side og berejste hele Danmark for at knytte forbindelser med nye elever.

C. Julins forkyndelse.

Hans forkyndelse var bibelsk i sit udgangspunkt, personlig i sit sigte, helt fri for teologiske tankeopbygninger eller diskutabile problemer.

Han henviste jævnt, ukunstlet og ligefremt til de bibelske vidnesbyrd om, at hver enkelt af os er elsket af Gud fra før verden blev grundlagt, at vi er udvalgt af ham, allerede før vi blev født, at vi er frikøbt på Golgata fra syndens løn, og at Guds faderarme endnu er åbne for enhver, som vil vende om til ham og overgive sit liv til ham. — Understrømmen i hans forkyndelse var sangen: „Lev for Jesus, det er livet ... giv dig helt; thi så han vil det — selv han gav sig helt for dig“.

Hans forkyndelse var så engagerende, at næppe nogen rejste fra højskolen uden at have mødt kaldet personligt til at overgive sig selv og sin fremtid til Gud.

Hans forkyndelse var ikke blot knyttet til talerstolen, han var i levende kontakt med sine omgivelser både ude og hjemme, også med sine elever i fortrolige samtaler.

Hans undervisning havde jeg ikke megen lejlighed til at følge; men det var mit indtryk, at den var lagt på et sådant plan, at flest mulige af eleverne kunne følge med.

Hans valg af medarbejdere udbyggede og afrundede i flere henseender højskolens undervisningsniveau.

Lad mig nævne enkelte navne, som vil sige noget herom for enhver, som har kendt dem: Holger Wiberg, fru Schweincke, Blomgren, musiklærer Christiansen, konsulent Damgaard, Alfred Christensen, Flensmark, Tolsgaard, Aage Christensen og Bjørnvad.

Højskolens elevtal steg i denne periode år efter år og kulminerede i 1919—1922 med op til 122 elever i et enkelt hold.

D. Julins politiske virke.

Da Julin i 1926 blev opfordret til at lade sig opstille som folketingskandidat i Vinderupkredsen, bedrøvede det de fleste af højskolens bestyrelsesmedlemmer, at han modtog dette tilbud, idet vi ikke kunne være i tvivl om, at tilgangen af elever ville blive svækket ved, at forstanderen da fremtidig ville være aktivt knyttet til et enkelt politisk parti.

Det svækkede dog ikke i mindste måde det mangeårige tillidsforhold mellem forstander Julin og de enkelte bestyrelsesmedlemmer.

Da Julin efter valget d. 2. december indtrådte i folketinget, tiltrådte lærer ved Haslev Højskole, Aage Th. Christensen, som medforstander i Fårevejle.

Overfor sin politiske fraktion var Julin principielt partitro, men måtte dog i visse tilfælde ifølge sin overbevisning indtage særstandpunkter ved afstemninger i tinget. Hans evner blev især taget i brug i skole-, kirke-, børne- og ungdomspolitiske afgørelser.

Julin og jeg var på bølgelængde i vor politiske målsætning, men i vor vurdering af en virkningsfuld linje imod vort fælles mål krydsede vore veje hinanden. — Vi oplevede bl. a. den situation at være samtidige folketingskandidater for hver sin politiske fraktion, uden at det i mindste måde berørte vort personlige venskab. Julin søgte loyalt at tolerere og agte også andre politiske synspunkter end sine egne.

E. Julins afsked med højskolen.

Efter at Julin var indvalgt i folketinget, blev det tid efter anden klart såvel for Julin som for bestyrelsen, at den hidtidige ordning, hvorefter såvel ejendommens driftsudgifter som husholdningsudgifterne til gensidig tilfredshed var ført på samme regnskab, ikke kunne fortsætte, og at højskolens drift fremefter i økonomisk henseende nødvendigvis måtte hvile i sig selv.

Resultatet af forhandlingerne herom blev, at Julin forpagtede højskolen for resten af sin funktionsperiode imod en forpagtningsafgift til delvis dækning for bestyrelsens faste udgifter på ejendommen.

I denne periode havde Julin foruden sit politiske hverv også overtaget stillingen som generalsekretær for Indre Missions søndagsskoler i Danmark.

Disse sideløbende opgaver lagde efterhånden så meget beslag på hans tid til rejser, at han besluttede at bosætte sig nærmere København.

Vi havde på det tidspunkt villa „My Home“ i Tølløse ledig. Julin flyttede her til med sin familie i oktober 1934, og vi kom da igen til at bo dør om dør ligesom tidligere gennem 10 år i Fårevejle.

Ved en afskedsfest på højskolen i anledning af afslutningen af Julins lange forstanderperiode tolkede bestyrelsens formand, Nielsen, Ledegården, vor tak i følgende afskedsord ifl. „Sølvsnoren“s referat:

„For 27 år siden, den 3. november, samledes en stor skare mennesker i sko-

lens gymnastiksal til skolens første åbningsmøde i en halvferdig skole. Udenfor var det regn og mørke og øde — men indenfor var der musik, fest og sang. — Blandt den aftens talere var en ung soldat, som på det tidspunkt aftjente sin værnepligt. Det var Julin, som den aften holdt sit indtog iblandt os, og som siden har været knyttet nær til os som lærer og som forstander, som broder og som ven, og som i aften er sammen med os for at dvæle i fælles tak for de svundne år. — Julin har været skolen en god økonom, som har bidraget meget til, at skolen har kunnet afvikle al trykkende gæld og nu i økonomisk henseende står som et smukt forbillede i Indre Missions skolevirksomhed. — Dette siger vi tak for. — Men dette er langtfra det, som fylder os med den største tak. De åndelige vækkelsestider, som har berørt Ods herred, og det åndelige arbejde, som er udgået fra højskolen i den svundne tid, er af langt større, ja, evig værdi, og vi siger tak, fordi forstanderen aldrig blev mere optaget af praktiske opgaver, end han fik tid til at forkynde Guds ord og fik tid til at høre på og at tale med den enkelte, som søgte råd og vejledning. — Guds velsignelse gør rig, og intet er skønnere end at blive brugt i Guds tjeneste. — Tak for alt godt, som vi har mødt her, for det gode, broderlige, velsignede og uforglemmelige samarbejde gennem 27 år. — Tak for arbejdet og tak for venskabet ...“

I „Sølvsnoren“ skrev Julin dette:

„FARVEL. — 27 år er gået, siden jeg fik lov til at rykke ind på den hvide borg på Lammefjorden for at tage arbejdet op blandt de unge. — Hvilken nåde at få lov til at stå i en så velsignet gerning i næsten en menneskealder.

Nu, da jeg skal tage afsked med hjemmet her og med gerningen, føler jeg mig i dyb taknemmelighed til Gud og mennesker. — Tak for de mange års gode samarbejde. — Det er meget at kunne sige nu ved vejs ende, at der aldrig var en kurre på tråden imellem os, og dog

er det sandt. — Tak for den udviste tillid og det kærlige brodersind. De gamle elever, mine mange gode medarbejdere, venner i Fårevejle, i Odsherred, ja, over det ganske land bedes modtage en stor tak for trofast forbøn, godt samarbejde og megen overbærenhed. — Herren velsigne hver enkelt liv og virke i de dage, der kommer. Jeg bøjer mit hoved og tager skylden på mig for det, der mislykkes, og beder om tilgivelse herfor. Jeg hæver mit blik mod det høje og siger: Gud alene æren og takken for alt det, der lykkedes.

Vi er nu rykket ind i vort nye hjem, en dejlig villa ved Tølløse st. Vi synes, vi får der rart og hyggeligt her og glæder os til stille hjemliv i mange, gode vinterstunder.

Så byder vi da vore afløser, forstander Blomgren og hans gode medarbejdere, velkommen til Fårevejle. Vi vil stå bagved jer og bede om, at værket må lykkes — det er jo dog hans eget.

Tølløse, 5. oktbr. 1934.

C. M. Julin.“

Et nyt livsafsnit for Julin og for hans familie begyndte nu, men hans trofasthed som forkynder for ungdommen og som søndagsskolearbejder svigtede aldrig.

F. Julin som personlig ven.

Det var et ejendommeligt, gensidig oprigtigt og tillidsfuldt, livslangt venskab og broderskab, vi oplevede mellem en meget optaget skolemand og en lige så travlt optaget forretningsmand. — Uden mange overflødige ord var det ubrydeligt under ethvert uvejr. — Det hvilede for os begge i vort personlige afhængighedsforhold til de overbevisninger, som vi havde tilkæmpet os i hver sit lønkammer.

Julin var god at være sammen med, at tale sammen med og at tie sammen med til enhver tid, både når vi kunne smile og le sammen, og når vi undertiden måtte græde sammen.

Det begyndte, da vi første gang mødtes ved Fårevejle Højskoles åbning d. 3. november 1907 og det varede lige til d. 18. novbr. 1963, da hans hustru ringede til mig med ordene: „Nu er så din gamle ven hentet hjem —“.

— *Den fjerde i rækken af forstandere var Josef Blomgren. Hvordan var han som lærer, taler og poet?*

— Som ung højskolelærer havde Blomgren besunget Det hvide Slot på Lammefjorden som „sin ungdoms lyse borg“.

I 1934 gik forstanderstillingen i Fårevejle i arv fra Julin til Blomgren.

Det må have været som at opleve virkeliggørelsen af en ungdomsdrøm.

Josef Blomgren

Blomgren var en begavet, ildnende taler, han mestrede sproget i smukke, kultiverede udtryksformer og med en rigdom af sproglige variationer i lyriske, poetiske vendinger og med særprægede deklamationsevner.

Han var tillige en fin og følsom personlighed.

Ligesom Julin i sin sidste forstanderperiode havde haft højskolens drift i for-

pagtning, således fortsatte Blomgren nu driften på lignende vilkår.

De dybt deprimerende erhvervsmuligheder, som de danske landbohjem, hvorfra højskolens elever i væsentlig grad skulle rekrutteres, havde medført, at mange unge i de år måtte give afkald på at komme på højskole. Tilgangen af elever stagnerede på alle højskoler og naturligvis ikke mindst i Fårevejle i årene efter forstanderskiftet.

I denne periode blev det henstillet til bestyrelsen at overdrage administrationen og ejerrettigheden af højskolen til en yngre kreds af højskolens venner.

Bestyrelsen følte sig ikke tryk ved at imødekomme disse ønsker. Flere af bestyrelsens medlemmer havde bragt store pekuniære ofre ved højskolens start i 1907, og alle dens medlemmer havde været med til at betale de 100.000 kr. i 1912 og havde gennem alle de mellem-liggende år fortsat ydet betydelig støtte. — Samtidig turde vi ikke forvente, at den yngre kreds havde fuld forståelse af, hvilke personlige ofre det krævede at være skødehaver af ejendommen.

Kravene herom voksede imidlertid og blev fulgt af rygtedannelser om, at bestyrelsens uvilje formentlig måtte skyldes, at der var nogle, der havde selviske planer med højskolens fremtidige anvendelse.

Den endelige følge heraf blev, at bestyrelsen vederlagsfrit kvitterede alle deres aktiebrev i højskolen, frigjorde ejendommen for alle prioriteter ned til ca. 75.000 kr. og tilskødede den yngre kreds højskolen med inventar, „Flintholm“ og „Portgård“ med jordtilliggende mod overtagelsen af denne restgæld.

Blomgren meddelte nyordningen i „Sølvsnoren“ nr. 11 1940 og tilføjede:

„Vi føler trang til at sige tak til den bestyrelse, som i mange år har haft ledelsen af skolen og ofte har måttet lægge skuldre til, når vognen hældede. De fleste af bestyrelsens medlemmer var med i 1913, da man i løbet af få uger rejste 100.000 kr. — Vi takker også for

forbøn og arbejde nu på det sidste og for tilsagn om fortsat forbøn for arbejdet her.“

I disse år måtte Blomgren gennemgå flere alvorlige sygdomsperioder med hospitalsophold samtidig med, at den tyske besættelse væltede ind over landet og gjorde det hele endnu mere tungt. Da man derefter planlagde at oprette håndværkerskole, medførte dette, at den ny bestyrelse og Blomgren skiltes fra 1. november 1942.

Blomgren fandt derefter sin fremtidige livsgerning i Søborg som kordegn og oprettede Bethesdas Aftenhøjskole i København, som han ledede indtil sin død.

Såvel Blomgren som hans familie har fortsat bevidnet deres tilhørsforhold til hans ungdoms lyse borg og deres hjem på højskolen ved deres besøg og ved at være sammen med os ved efterfølgende festligheder på skolen.

Efter at den ny bestyrelse pr. 1. november 1940 overtog administrationen af højskolen, blev der i årene derefter et tomrum i mit kendskab til højskolens interne administration, som jeg derfor ikke kan fortælle nærmere om,

Højskolens forhandlingsprotokol bortkom desværre også i denne periode, og da denne protokol indeholder notater, som vil være betydningsfulde for højskolens senere eventuelle historieskrivning, beder jeg indtrængende om, uanset hvor protokollen findes, at man ikke beskadiger eller tilintetgør den, men overlader den til højskolens arkiv i bedst mulig stand.

I vinteren 1942—43 blev der afholdt et håndværkerkursus på højskolen med ingeniør C. Willy Hansen som leder.

Det blev imidlertid kun til dette ene kursus for håndværkere, idet hele ejendommen i foråret 1943 blev udlejet til justitsministeriet til brug som ungdomsfængsel. I relation hertil blev der indledt forhandlinger om salg af højskolen til fængselsvæsenet som permanent fængsel.

Da man nåede til enighed med justitsministeriet om vilkårene herfor, måtte der af hensyn til højskolens vedtægter ved annonce i Kristeligt Dagblad indkaldes til et besluttende møde herom, før salgsdokumenterne kunne underskrives af bestyrelsen. — Dette møde blev afholdt på K.F.U.M. i Holbæk d. 28. februar 1944.

Bekendtgørelsen herom gav så bange anelser, at jeg rejste derud til mødet.

Ved mødet vedtog bestyrelsen, at salgsdokumenternes retsgyldige underskrift nu blot var afhængig af de tilstedeværendes vedtagelse, idet bestyrelsen indbyrdes havde vedtaget salget, for såvidt ikke andre ville udløse den af højskolens gældsforpligtelser, der nu var steget til ca. 130.000 kr.

Efter en alvorlig henstilling om ikke at foretage dette skridt overilet, blev der opnået en kort frist.

I en kort omtale af mødet skrev lærer Axel Nielsen bl. a.: „... Det var meget vigtige ting, der blev drøftet. Bestyrelsen ønskede ikke mødet refereret, men så meget må vi have lov at sige, at der er alvorlig fare for, at man søger skolen afhændet“

— *Fortæl om bestræbelserne for at redde skolen som højskole.*

— Bestræbelserne herfor blev umiddelbart efter ovennævnte møde indledt med udsendelse af ca. 14.000 fortrolige breve til „Gamle elever, kursusdeltagere og andre venner af Fårevejle Højskole“ med en udførlig redegørelse for højskolens nødsituation og for, hvorledes den nu kunne reddes ved fælles, hurtig hjælp. — I henvendelsen var indføjet denne appel:

„... Fårevejlebørnenes gamle hjem på det hvide slot er i den yderste nød og belastet med så megen gæld, at man står i begreb med — som en gældbunden tjener — at sælge det til ungdomsfængsel for at få gælden betalt. Hør derfor dette nødråb og hjælp det gamle hjem på „Det

hvide slot“, så vi atter ad åre kan sætte hverandre stævne og mødes der. Og således, at det kan blive bevaret for det kristne ungdomsarbejde også for de kommende slægtled ...

Der er ikke tvivl om, at vi kan magte opgaven, hvis vi i tro og under vedholdende forbøn vil hjælpes ad i forhold til den økonomiske evne, som hver enkelt har ...

Hvad skal nu denne afgørende time for det kristne ungdomsarbejde på det hvide slot bringe?

Er det den dystre skumring, før en endeløs sort nat lukker sig om skolens fremtid — ?

Eller er det en gryende dag for skolens fremtid til frelse og fred for den ungdom, som i fremtiden skal samles der ?—

Svaret herpå bestemmes af, hvorledes I modtager denne henvendelse. Svarene giver I ved, at enhver udfylder og tilbagesender vedlagte kort — Men gør det helst med det samme —.“

En meget vigtig og omfattende brevveksling og en daglig blokering af telefonen fulgte efter med det resultat, at der i løbet af kort tid indløb tegningskort fra alle landets egne på ca. 130.000 kr. til indbetaling over fem år, hvorefter højskolen blev tilbagekøbt og overtaget pr. 1. september 1944.

Fårevejle Højskole fik straks vedtægter som en selvejende institution, som højskolens to tidligere forstandere, pastor J. Andreassen og folketingsmand C. M. Julin, sammen med mig påtog os ansvaret for at administrere.

Om dette første, bevægede genrejningsår findes en udførlig årsberetning i „Sølvsnoren“ nr. 5, 1945, hvori bl. a. findes følgende oplysninger:

„... Den 15. april i fjor udsendte vi ovennævnte redegørelse og tegningskort. — Allerede d. 23. april kom de første tegningskort tilbage med spontane udtryk for venners kærlighed og offervilje. — Den daglige registrering af de indgåede tegningskort var opmuntrende,

og i juni måned nærmede vi os de 100.000 kr., som vor forudsætningen for tilbagekøbet af højskolen.

Nogle gav håndslag med tak for for tiden, andre med forventning til fremtiden ...

De juridiske formaliteter ved købet blev ordnet ved et møde med skolens daværende bestyrelse i Roskilde d. 4. juli 1944, således at de daværende bestyrelsesmedlemmer skulle frigøres for alle deres økonomiske forpligtelser overfor højskolen, men ikke oppebære nogen avance ved salget.

Vi kunne ikke på det tidspunkt få opgivet købesummens nøjagtige størrelse, men forpligtede os til at overtage højskolen til den pris, som den kom til at stå sælgerne i på overtagelsesdagen d. 1. september. — Som det fremgår af regnskabet, blev den endelige købesum 125.737,99 kr. plus omkostningerne ved ejendomshandelen.

Den endelige formulering af højskolens ny vedtægter som selvejende institution blev samtidig udarbejdet i samråd med højesteretssagfører Bay-Eriksen, København, og tiltrådt af Indre Missions bestyrelse ved årsmødet i Haslev d. 30. juni 1944.

Vedtægterne bestemmer, at højskolen som selvejende institution administreres af en ulønnet bestyrelse med bestyrelsen for Kirkelig Forening for den Indre Mission i Danmark som øverste myndighed.

Det fremgår af regnskabet, at der allerede i det første regnskabsår blev indbetalt kontant 90.154,35 kr. af de tegnede bidrag. — Vi åndede lettet op.

„En røvet datter, dybt begrædt, var kommet frelst tilbage.“

Endelig fredag aften d. 4. maj 1945 indtraf den store og længe ventede begivenhed: den tyske kapitulation, og d. 11. maj begyndte de tyske besættelsestropper deres lange, trøstesløse landevejstilbagetog til fods mod Tyskland fra det Waterloo, som de uafvendeligt måtte møde i kraft af den uomstødelige livslov om sæd og høst. Disse lange år har

været én lang lidelse for alle, som har døjet under al krigs ondskab.

Tilbage på højskolen var der ca. 60 sårede eller syge soldater og ca. 80 flygtninge, men allerede d. 23. maj var dette tal vokset til ca. 400 flygtninge og senere til ca. 600 som følge af de mange skibe med flygtninge fra Østlandene, som måtte forlade deres hjem i flugt for de fremrykkende russiske krigshære mod Tyskland.

Mange af disse skibe blev bombe-sprængt under sejladserne over Østersøen, og tusinder af flygtninge fandt der druknedøden. De flygtninge, som nåede svenske og danske kyster, blev indkvarteret overalt, hvor man fandt muligheder derfor — heriblandt ca. 600 på Fårevejle Højskole.

Efter overtagelsen af højskolen d. 1. september 1944 måtte justitsministeriets lejekontrakt naturligvis respekteres indtil dens udløb.

Den kunne opsiges efter krigens ophør med et halvt års varsel til den 1. oktober eller 1. marts, og vi opsagde da lejemålet til ophør d. 1. marts 1946.

Myndighederne godkendte opsigelsen som rettidig, men lagde ikke skjul på, at man meget nødig ville opgive at beholde højskolen som fængsel for bestandig.

Lærerpæren Else og Jørgen Jensen, Hoptrup Højskole, blev derefter antaget som forstanderpar i Fårevejle. Jørgen Jensen antog sine fremtidige lærere og lærerinder, samtidig med at vi kontraherede med vore lokale håndværkere om en grundig istandsættelse af bygninger og inventar i løbet af foråret. Ligeledes blev der foretaget opfattende indkøb af inventar og møbler til erstatning for alt, hvad der var ramponeret og ødelagt under fremmed ledelse.

De fleste andre højskoler, som havde været beslaglagte til andet formål, var allerede frigivet i løbet af vinteren, og efter alt at dømme ville Fårevejle Højskole, hvortil Jørgen Jensen allerede havde indtegnet 82 sommerelever til sit før-

Jørgen Jensen

ste hold, også kunne slå dørene op for en ny ungdomsflok d. 3. maj.

Men pludselig trak der ny skyer op ved en beslaglæggelse af højskolen fra de danske myndigheder.

Det beskriver således i „Sølvsnoren“ d. 15. marts 1946:

„MØRKE SKYER. — Kort forinden redaktionen sluttede for dette nummer af elevbladet, var højskolen genstand for et alvorligt og meget sørgeligt, grundlovsstridigt overgreb, idet højskolens tidligere ejer, det danske fængselsvæsen, i strid med lejekontraktens bestemmelse herom, ved lejemålets udløb d. 1. marts kl. 12, nægtede at tilbagelevere samtlige højskolens ejendele efter ejendommens forudgående beslaglæggelse, herunder skoleinventar, kontorinventar, køkkeninventar, landbrugsredskaber og kreaturbesætning etc.

Højskolens bestyrelse havde ved mange ærbødige henvendelser til vore høje autoriteter på forhånd søgt at afværge denne alvorlige, diktatursmittede tilsidesættelse af Danmarks Riges Grundlov, og højskolen nedlagde protest herimod.

Myndighedernes afgørelse om beslaglæggelsen trak ud, og først d. 17. au-

gust modtog vi meddelelsen om, at beslaglæggelsen ville blive ophævet pr. 31. december 1946.“

Derefter kunde Jørgen Jensen flytte ind i forstanderlejligheden og landbrugsbestyrer Svend Larsen ind i Portgård d. 2. januar, idet besætningen og landbruget samtidig blev frigivet fra beslaglæggelsen.

— *Var det ikke en overmenneskelig opgave, der blev lagt på forstander Jørgen Jensens skuldre, da man bad ham føre skolen videre efter besættelsen?*

— Hvis vi fra starten havde anset opgaven for at være overmenneskelig, så ville vi aldrig havde bedt hverken Else og Jørgen Jensen eller nogen anden om at tage opgaven op.

— Nej, trods alle de da foreliggende vanskeligheder havde den spontane enighed og offervilje om Højskolens genrejsning været så opmuntrende, og indmeldelserne til det første elevhold så talrige, at opgaven i virkeligheden dengang var både en skolemæssig, en menneskelig og i sit åndelige sigte en så attråværdig stilling, at Jørgen Jensens ville befinde sig i deres rette klima.

— Men stillingen blev gjort både overmenneskelig og umenneskelig for Jørgen Jensens, da myndighederne ved grundlovsstridige overgreb undergravede hans muligheder for at oparbejde tilslutningen af elever til højskolen.

— Den afvisning, som han måtte sende til sine første 82 indmeldte elever nogle få dage før deres ankomst til skolen, virkede så stærkt, at alle disse hjem efter den tid måtte knytte kontakter til andre skoler. Derved mistede Fårevejle mange af sine tidligere tilknytningspunkter ud over hele landet, og da der yderligere i de efterfølgende år blev en almindelig nedgang i antallet af højskoleelever, blev det aldeles umuligt at knytte nye kontakter med tilstrækkelig mange nye elevkredse.

— Lad mig lige citere Jørgen Jensen

fra Sølvsnoren nr. 11 - 1950: „Guds omsorg viser sig ikke ved, at livet ligger foran os som en lige landevej uden forhindringer, men netop ved, at vi med det lys, som Gud giver os, finder vej skridt for skridt...“.

„Ad Guds forud beredte veje, skridt for skridt“.

— Den tanke kunne jeg ikke gøre mig fri af, da jeg forleden besøgte dem i gerningen på Filadelfia i Dianalund og fik lejlighed til at kigge lidt indenfor i de højskoleopgaver, som de der er blevet betroet.

— *Hvad var dine motiver for at være med til at redde højskolen, da det jo menneskeligt talt så ud til, at dens tid som skole var forbi?*

— Jo — i betragtning af, at der iøvrigt var enighed om at lade skolen sejle sin egen sø, så det menneskeligt talt ud til, at dens tid som skole var forbi.

— Mine motiver? Da jeg så annoncen i Kristeligt Dagblad om mødet i Holbæk den 28. februar 1944, blev jeg så angst for, at det skulle gå galt, at jeg ikke kunne lade være med at rejse derud for at overvære mødet.

— Resten var jeg vist ikke selv herre over, og jeg kan derfor heller ikke gøre for, at det gik som det gik — ad veje, som Gud havde beredt, for at vi skulle vandre ad dem og udrette det, som han forud havde lagt tilrette for os — af nåde — Efs. 2. 8-10.

— *Hvad var de gamle elevers motiver for at støtte deres gamle højskole?*

— Taknemlighed over deres tidligere elevtid på højskolen med ungdomsoplevelserne i højskole-atmosfærens igangsættende, pulserende og personlighedsdannende fællesskab, som for de fleste gamle elevers vedkommende fortsat var blevet fornyet igennem deres stadig cirkulerende vandremapper, som også min kone og jeg havde fået lov til at skrive i gennem alle årene.

*»Genrejsnings-
brevene« ud-
sendes fra
Tølløse Mis-
sionshus*

— Gammel kærlighed, som ikke i årenes løb var rustet op i vore salte tårer, men som var forvandlet til bøn:

Herre, nu står jeg for dig her, sænker mit blik i blu, ræk mig igen dit skjold, dit sværd — prøv mig engang endnu.

— Er der sammenhæng mellem den forkyndelse, de havde mødt på skolen, og den trofasthed, de nu i den aktuelle situation udstødte?

— De tidligere elevers spontane trang til i højskolens nødsituation at hjælpe med til at redde den og beskytte den fra undergang gav sig i mange tilfælde udslag deri, at de sammen med indsendelse af deres bidragstegningskort sendte rørende breve, der vidnede om, at netop forkyndelsen og det åndelige fællesskab på højskolen havde været den direkte og afgørende hjælp for dem til at give sig over til Gud og til derved at få en helt ny livsretning.

— Hvilke tanker og overvejelser medførte det for dig, at højskolen, så kort tid efter at være hjulpet af gamle elever og venner, alligevel kom ud i en ny krise?

Understrømmen i mine tanker og overvejelser var en dyb tryghed ved at opleve, at den ny krise ikke bundede i inter-

ne uoverensstemmelser, men udelukkende skyldtes overgreb udefra.

— Da både Jørgen Jensen og jeg i 1951 måtte gøre os fortrolige med, at opgaven var blevet overmenneskelig efter autoriteternes kvælertag mod Fårevejle højskole på samme tidspunkt, da beslaglæggelsen af alle andre højskoler blev ophævet, så var det meget nærliggende for mig igen at undersøge mulighederne for en omlægning til sygeplejehøjskole. — Tanken herom var ikke ny.

Der havde allerede i 1944 været korresponderet derom med Indre Missions bestyrelse, som imidlertid ikke dengang kunne tiltræde forslaget om sygeplejehøjskole på Sjælland.

I de mellemliggende år havde udviklingen afklaret disse betænkeligheder, og ved forespørgsel hos højskoleforstander Edv. Jensen, Børkop Sygeplejehøjskole, støttede han tanken om at foretage denne omlægning i Fårevejle.

— Hvordan kom Indre Mission ind i billedet?

— Højskoleforstander Edvard Jensen er medlem af Indre Missions bestyrelse.

Derved kom Indre Mission ind i billedet.

K. Robert Hansen

Det blev også Edvard Jensen, der knyttede forbindelse med sognepræst K. Robert Hansen og hustru, Sdr. Bjert, om at overtage forstanderstillingen i Fårevejle ved sygeplejehøjskolens oprettelse.

Robert Hansen havde kendt Fårevejle Højskole fra sin barndom, da hans morbrøder, Josef Blomgren, var ung lærer her. — Og medens Blomgren derefter var højskoleforstander i Horne, havde Robert Hansen undertiden som ung student besøgt Horne Højskole i ferierne og havde også der mødt sin ungdoms brud.

Først bagefter blev jeg klar over, at Robert Hansen kendte noget mere til Fårevejle Højskole, end jeg dengang anede.

Vi kom imidlertid straks på talefod med hinanden, og han og hans hustru gav deres ja og viede nogle af deres bedste år under deres børns opvækst til Fårevejle Højskole. — Vi står i dyb taknemlighedsgæld til dem.

I første omgang turde Robert Hansen dog kun love at lægge sin præstekjole i to år — at de så alligevel fandt sig så hjemme her, at de hjalp i 13 år — ja, det er jo en helt anden historie.

Med Robert Hansen og hustru som forstanderpar, med frk. Annette Pade som forstanderinde for sygeplejeunder-

visningen, med frk. Lilly Frederiksen som instruktionssygeplejerske og med frk. Johanne Mikkelsen som højskolelærerinde kunne åbningsfesten for Fårevejle Sygeplejehøjskole afholdes den 11. november 1951, hvorefter højskolen igen kom ind under rolige, trygge arbejdsvilkår, som vi siden dengang og nu fremdeles kan glæde os over at leve under. — „Sølvsnoren“ nr. 10—11 1951 indeholder et udførligt referat fra dette skelsættende åbningsmøde.

Samtidig blev højskolen overdraget til Indre Mission ved sålydende gavebrev:

„Undertegnede stiftere af den selvejende institution Fårevejle Højskole, pastor J. Andreassen, Hesselmed, Oxbøl, landssekretær C. M. Julin, Roskilde, og fabrikant Vald. Olsen, Tølløse, der hidtil har fungeret som institutionens ansvarlige bestyrelse, overdrager ved nærværende gavebrev administrationsmyndigheden for institutionen til bestyrelsen for Kirkelig Forening for den indre Mission i Danmark, der samtidig overtager stifternes moralske og juridiske ansvar for, at institutionen vedblivende drives og administreres i overensstemmelse med dens formål og i overensstemmelse med de for institutionen i øvrigt gældende principielle bestemmelser, således som disse findes formulerede i dens stiftelsesvedtægter af 30. juni 1944, hvoraf et eksemplar tilligemed stifternes dispensationsbestemmelser af 23. november 1950 vedrørende et i forbindelse med krigsskadeerstatningen oprettet statslån til nedsat rente findes vedhæftet gavebrevet.

Gavebrevet omfatter i øvrigt administrationen af følgende materielle værdier:

Specificeret i gavebrev ifølge vurderinger til kr. 1.266.186,12

Overdragelsen af gavebrevet sker med 1. september 1951 som skæringsdag, og gavebrevet udfærdiges i seks eksemplarer, hvoraf originalen opbevares i institutionens forhandlingsprotokol, medens tre genpartier overlades med et eksem-

plar til hver af stifterne, et eksemplar opbevares i Indre Missions arkiv og et eksemplar i landsarkivet for Sjælland og Lolland-Falster m. m.

Fårevejle, den 10. november 1951.

(sign.) **C. M. Julin**
(sign.) **J. Andreassen**
(sign.) **Vald. Olsen**

Ovenstående tiltrædes:

Bestyrelsen for Kirkelig Forening for den indre Mission i Danmark.

(sign.) **C. Bartholdy**
formand.

— *Hvad har det betydet for dig selv og for dit hjem, at du har haft den nære tilknytning til Fårevejle Højskole?*

Det er helt ubeskriveligt. Blandt mange andre opgaver, hjemme og ude, som har beriget vort familieliv, har Fårevejle Højskole været ét af vore livsvrige tilknytningspunkter, som både i lyse og tunge, fælles oplevelser har været flettet ind i hele vor tilværelse, lige siden vi i 1907 bosatte os i Fårevejle som den nybyggede højskoles nærmeste nabo og i forventning om, at vi fremtidig skulle lægge hele vor livsgerning på Lammefjorden.

Vort nære tilknytningsforhold til Fårevejle Højskole har derfor præget vort hjem stærkt både i afsavn og i berigelse, men dog igennem de store omskiftelser sådan, som det er udtrykt i sangstrofen om kærligheden: „... den giver mere end den tog ...“.

Jeg er så rig, at jeg kan tælle mine børnebørn i dusinvis — jeg har nemlig 12. Da jeg engang skulle fortælle en lille historie for dem, kom den til at forme sig sådan:

„... I véd jo nok, at længe før jeres far blev født, og meget, meget længere før jeres far og jeres mor første gang mødte hinanden, og endnu meget, meget længere før, ja, lige siden 1907, har et af vore andre hjertebørn været det hvide slot, som ligger inde på den udtørrede

Lammefjord på en ganske lille, ejendommeligt ø, der hedder Flintholm. Slottet hedder Fårevejle Højskole, men mange af højskolens tidligere elever — der har i årenes løb været ca. 6000 — kalder det undertiden, med en egen varm glød i stemmen, „min ungdoms lyse slot“. Og når jeg færdes ud over landet, kan jeg stadig ikke komme på nogen egn, uden at jeg kan møde tidligere højskoleelever, som overalt byder mig velkommen med tak for den tid, de tilbragte på deres „ungdoms lyse slot“, og undertiden synger vi så:

Lad kun gråd mit øje blinde,
har min sjæl sin vinge blot ...
skal jeg atter vejen finde
til min ungdoms lyse slot ...

og allermost festligt bliver det naturligvis, når en og anden lader mig forstå,

at døren ind til livets allerstørste lykke, oplevelsen ved at få:

Fred med sin Gud,
fred med sig selv og
fred med sin næste —

for deres vedkommende skriver sig fra den tid, de tilbragte på Fårevejle Højskole.

„Vil I høre lidt om dette hjertebarns mærkelige livsløb?“ — Og så fik alle mine hjertebørn den historie, som alle vi andre kender, bl. a. fra 25 og 50 års jubilæumsbøgerne og fra „Sølvsnoren“ om vort fælles hjertebarn: Fårevejle Højskole.

Så meget har tilknytningen til Fårevejle Højskole igennem 60 år betydet for vort hjem — ja, meget mere.

— *En lille karakteristik af skolen som sygeplejehøjskole.*

— Nej, stop — nu kommer vi vist ind på et område, hvor jeg ikke kan bunde.

Sygeplejeundervisning ligger jo lidt udenfor de brancher, som jeg i livets løb har beskæftiget mig med. Tilmed er jeg så lykkelig aldrig endnu at have haft et hospitalsophold.

Da jeg var dreng, gik vi kun i skole hveranden dag i syv år — hvad var det i sammenligning med nutidens skolegang? — og som voksen fik jeg ikke tid eller lejlighed til noget skoleophold.

Jeg har altså næsten kun gået i livets skole — hvori jeg så til gengæld nu har haft en langvarig skolegang. — „Jeg fødtes op ved fuglesang, af den jeg lærte lidt ...“

Og blandt meget andet har livet bekræftet for mig disse kendte sentenser: at „i livets skolegang skal vi lære, så længe, vi lever — og selv betale skolepengene“,

at „vi blot er fæstere her for en tid ...“,

at „fra hjertet udgår livet ...“,

Jubilæumsholdet samlet omkring stenen

Skolens bestyrelse og lærerstab

at „som hjertet sidder, hjertet slår ...“,
at „hvad hjertet er fuldt af, løber munden over med“,

at „... om jeg styrer gård og fæste eller kun min husbonnds heste, det er ét for himlens Gud ...“,

at „... ingen kan tjene to herrer ... giv dig derfor helt ...“,

at „alt er vel gjort af den, jeg elsker, og at „kærlighed gør blind — men aldrig ophører“.

På baggrund heraf egner jeg mig jo nok ikke rigtig til at give en helt uvildig karakteristik af sygeplejehøjskolen —!

Jeg er nu engang kommet til at holde så meget af højskolen og af alle jer, som i kortere eller længere tid har viet jert liv og arbejdsindsats til Fårevejle Højskole, at jeg meget hellere vil synge kærlighedens lovsang til jer — du véd den, der står i 1. Kor. kap. 13. — Tak til jer alle.

Jeg kan ikke gøre for, at jeg holder så meget af Fårevejle Højskole. Må jeg udtrykke det med en anden mands ord:

„Stort har jeg mistet, men stort jeg fik. Bedst var det, kan hændes, det gik, som det gik,

så hav du da tak, o Gud.“

— *Hvad forventer du af højskolen i 60-året for dens beståen?*

— At højskolen fremdeles må komme til at fortsætte som hidtil under bøn, påkaldelse og taksigelse og under Guds fortsatte velsignelse på hans sædvanlige, uomskiftelige vilkår.

Den bautasten, som Josva rejste ved Sikem, og den bauta, som Jakob tidligere havde rejst ved Betel, kom dengang til at stå som tavse vidner for de efterfølgende slægter.

Således vil Flinthoms urgamle bautastene, når det gamle slægtsleds røster nu forstummer, fremtidig som runestene tolke Fårevejle Højskoles historie gennem 60 år og Guds udtømmelige, rige løfter til vor efterslægt med disse ord:

1947: Alt af nåde.

Guds miskundhed alene grundfæstet står i evighed.

2. Kor. 12, 9.

1967: Af nåde ført — ad gudberedte veje.

Ef. 2, 8—10.

Tale ved F.H.s 60 års fest

Af K. Robert Hansen

Tak for indbydelsen — og til lykke og velsignelse med de 60 år!

60 år er den helt „rigtige“ alder både for et levende menneske og en så levende ting som en højskole. Det er nemlig den alder, hvori der bliver perspektiv — eller rettere, hvor perspektivet i livsbilledet ses.

I 52 af de 60 år har jeg haft kontakt og kendt, ja, følt mig i familie med FH. Jeg skal ikke falde for fristelsen til at fortælle historier, heller ikke skolens historie. Men jeg vil gerne drage nogle karakteristiske træk, nogle linjer af principiel natur, frem — perspektivets linjer.

Der har fra begyndelsen til i dag været et brændpunkt for dette perspektiv. Meget har skiftet, men ikke det — og det glæder vi os over. Men både et menneske og en højskole præges uvilkårlig af de skiftende tiders strømninger af ånd og begivenheder, udtryksmåder og tanke-sæt. Selvom brændpunktet er det samme, føjer dog hver ny tid nye linjer til perspektivet — eller rettere trækker dem op, så de ses som væsentlige. Det er det, der gør, at der bliver tale om historie.

Og FH har i sandhed i den henseende sin historie — sin „idéhistorie“.

IDEALISME

Den epoke, hvori FH rejstes, var en tid præget af idealisme. Jeg tænker hermed dels på den historiske idealisme, som er opfattelsen af, at „historien viser sig i menneskeslægtens åndelige stræben fremad. Den er åndens og humanitetens stadige fremadskriden mod et mål“ (S. H. i Religionsleksikon). Hovedordene her var fremskridt og udvikling, samfundets og menneskeslægtens udvikling mod en idealtilstand. Det var optimismen, der prægede tiden. Og dels tænker jeg på den praktiske idealisme: troen på idea-

lerne, deres magt og gyldighed, kampen for virkeliggørelsen af dem, forvisningen om, at det lod sig gøre, troen på personlighedens udvikling, optimismen også i så henseende. Unge læste f. eks. Sweet Martens bøger, hvor idealet holdtes os for øje.

Selvom kirke og kristendom efter sit væsen aldrig har kunnet eller vil kunne indpasses i noget filosofisk system, heller ikke idealismens — al den stund den hviler på et helt anden grund — kommer vi ikke udenom, at den kristne forkyndelse i den periode på mange måder fik smag og tone af hele tankegangen og bevægede sig ad dens tankebaner og brugte dens ord: Man anskuede Guds rige som resultatet af en udvikling. Man var overbevist om en rivende historisk udvikling af kirkelig art (det var dengang John Mott skrev „Verdens evangelisation i dette slægtled“, og Ussing kaldte sin missionshistorie „Evangeliets sejrsgang“). Man talte og skrev meget om den kristne personlighed og var overbevist om dens eksistens og udviklingsevne. Der pegedes meget på Jesus af Nazaret som bæreren og virkeliggørelsen af menneskelige idealer (på min reel står Fosdicks bøger). Menneskelig, timelig fremgang, „succes“ tvivlede man heller ikke på i følgeskabet med ham (Skovgaard-Petersen: „Kristendommens betydning for den, der vil frem i verden“, eller senere kaldt „Vil du frem?“). Der var begejstring, en begejstring, som kastedes på Jesus Kristus og hans sag. Der var optimisme. Den kristne ungdomsbevægelse gik frem med stormskridt; der byggedes „ungdomsborge“, og ungdommen samlede i tætte skarer om kristen forkyndelse af sine kristne ledere, som samtidig var ens kristne idealer.

Også FH fik smag og tone derefter:

Fra 60 års jubilæet

Selve rejsningen i 1907 — med hvilken begejstring, idealisme, optimisme gik man ikke til værket! Bygningen, „slottet“, vi er samlet i, er begejstring skrevet i sten. Giv jer, mens tid er, i samtale med de første elever — og I skal fornemme, den lever endnu!

FH's første forstander, Janus Andreasen, var da også barn af sin tid. Han bar dens ydre kendetegn: det opretstående, frejdige idealisthår! (i vor tid, da verden er blevet gammel og fyldt med sørgmodig pessimisme, redes håret bedrøveligt nedad, evt. ønsker man at ligne døden fra Lübeck.) Han satte skolens motto: Bedre frem! højere op! Og da Vald, Olsen besøgte ham som gammel mand og fandt ham langt ude i en mose, hvor han fældede og drænede, svarede han på spørgsmålet: „Ja, men hvad bestiller du dog her?“ „Jeg gør Danmark større“.

Og når der holdtes foredrag, jeg tør vædde på, at om I undersøgte Andreasens manuskripter, vil I finde, hvordan idealerne holdtes frem: nøjsomhed og flid, ærlighed og sandhed, renhed og rid-

derlighed, nobelhed, dannelse, selvopdragelse o. s. v.

I alt det nævnte tager vi også den næste forstander med, Vald, Gøtzsche. (1910—12).

Men var det det eneste, der lød her i denne sal? Selvfølgelig ikke. Hovedlinjen var givet med invisesordene, brændpunktet var der — der er blot tale om en linje i perspektivet, en linje, som sås tydeligt i de dage.

Skal vi rive den ud, kassere den? skal vi spotte og mistænkeliggøre og optræde som bedreviddende? Der er tendenser i den retning i vore dages vurdering. Jeg tager absolut afstand fra noget sådant. Tværtimod, jeg kunne unde vor tids unge et pust af den ånd. Og spørgsmålet — rent teologisk — er, om ikke den virkede på os, som mødte den (jeg tager mig selv med, skønt jeg først mødte den lidt senere), og ville virke i dag, ret udtalt, som det, vi mangler og ikke magter i forkyndelsen: loven, kravet, alvorligt, personligt og aktuelt udtalt — den „lov“, som er forudsætningen for at for-

stå og fatte om evangeliet: nåden og tilgivelsen.

VÆKKELSESLINJEN

Men der kom andre linjer til billedet — eller rettere: der var en anden linje, som havde været der hele tiden, men nu blev trukket meget skarpt op: vækkelseslinjen.

Der skete nemlig det i Danmark og verden, at optimismen brød sammen; troen på udviklingen fik sit alvorlige knæk med verdenskrigen 1914—18, ja, sammen med millionerne på Europas slagmarker og de mange tusinder af ofre for „den spanske syge“ døde den for alle tænkende mennesker.

Meget brød også sammen i det kirkelige, nemlig, hvad der i for høj en grad var barn af tiden. Meget ændredes i syn og forkyndelse. Reaktionen mod optimismen og personlighedstroen og -dyrkelsen samlede sig i navnet Karl Barth: evangeliet er et ord fra Gud, der møder os lodret ovenfra: tilgivelsens her og nu, opstandelsens ord på den yderste dag, der er intet derimellem, alt vort, vor idealisme, udvikling, personlighed, fromhed smuldrer i graven; der går ingen vej fra os og vort til Gud og hans rige. Denne naturlige reaktion udartede (sådan står det for mig) i „Tidehervvsbevægelsen“ — men artede sig andetsteds i en ny tone i den gamle vækkelsesforkyndelse fra forrige århundrede: på baggrund af krigens og tidens alvor lød forkyndelsen af Jesus Kristus som frelseren, redningen, verdens og den enkeltes, med stærk appel til afgørelse.

Hvordan afspejler dette sig på FH?

Vi er nu inde i C. M. Julins periode (1912—34). Økonomisk føltes hele situationen svær. Hvad jeg véd om truende sammenbrud og redning derfra ved virkelige ofre, véd jeg fra samtaler. Selv husker jeg, smager endnu, de bare margarinemellemåder. Åndeligt blev det en rig tid, i hvert fald de første 10—15 år af den periode. Jesus Kristus forkyndtes, og de, der forkyndte, stillede bevidst tilhørerne i valgets situation, og der tal-

tes stærke ord om at træffe det, mens tid var. Der taltes om et personligt Gudsforhold, ikke noget andenhånds. Der appelleredes til afgjorthed. Der taltes om vished i sin frelsessag, om ikke at helme, førend der kunne siges: „Jeg véd, til hvem jeg har sat min lid“. Der sigtedes på gennembrud af den i det kristne hjem såede sæd; ordet omvendelse var ikke alene, som det må være, et hovedbegreb, men et gennemgående ord. — Jeg har personlige erindringer om tonen; jeg kan se Julin og hans medarbejderes skikkelser for mig, jeg kan høre hans indtrængende stemme. Der var vækkelse blandt eleverne; det blev i kendeligt tal og kendelig grad til gennembrud til bevidst tro. Der blev ofte istemt: „Kimer, himmelklokker! Der er fryd i dag; thi en sjæl kom hjem fra sult og nød“ — med disse toner ligesom besegledes det skete.

DEN KULTURELLE LINJE

Men — vi må videre — allerede i den epoke af skolens historie var en tredje linje ved at blive trukket op: den kulturelle.

Jeg skal ikke skildre dens tilstedeværelse og forløb i folkelivet i almindelighed — det vil føre for vidt. Men at den tages med ind i det kristelige arbejde, er noget nyt. Dette nye islæt er Olfert Ricards fortjeneste — det er ham, der, selv vidtfavnende som personlighed, peger på det „hele menneske“ og hele menneskelivet som genstand for Guds vilje, omsorg og frelse — ikke blot „sjælen“, „hjertet“, „det evige“ — det er ham og hans medarbejdere (Gunnar Engberg m. v.), der fører litteratur og historie o. s. v. ind i det kristne ungdomsarbejde; der sættes streg under den 1. trosartikel: Gud som skaberen; forkyndelsen får en ny tone: et taknemmeligt menneskeliv i alt det skabte til Guds ære.

Den danske folkehøjskole havde naturligvis fra begyndelsen ligget på den linje — principielt også den fløj, der

hedder I. M.s højskolebevægelse (enhver, der læser Andreassens bog om dens banebryder, præsten Ad. L. Hansen, Nr. Nissum, kan overbevise sig om det"; ja, også FH: Andreassen havde arbejdet på den, ja, han faldt vel i grunden på den, for han var forud for sin tid på det område). Men det er i 20'erne, 30'erne og 40'erne, at det sker åbenbart og bevidst. Vi er nu oppe i Josef Blomgrens (1915—23 var han lærer og 1934—42 forstander) og Jørgen Jensens tid (1947—51). Mine fornemmelser heraf og erindringer herom stammer selvfølgelig mest fra Blomgrens, min morbroders, tid. Jeg var kun en dreng dengang, men jeg ser ham, jeg hører hans stemme, som han i haven herude læste op for elevflokket af den gode litteratur, både prosa og poesi, gav os smag derpå, gjorde den levende og dens skikkelser med, lod den kaste lys over menneskelivet og Guds vilje med det. Jo, der oplevedes noget derved, det gav syn for, at der — som han sagde — var en verden beliggende mellem det daglige arbejde for udkommet og det personlige forhold til Jesus Kristus som vor frelser og håb, nemlig hele den af Gud skabte verden, den, som vel også er faldet og hører til den faldne verden, men som dog stadig er genstand for hans glæde og velsignelse: det kulturelle — musikken, kunsten, poesien, forskningen, kærligheden mellem mand og kvinde, hjemlivet o. s. v. Jeg erindrer også som ganske ung dønningerne af diskussionen om det kulturelles plads mellem ham (og på hans side Pagh Pedersen) og folk af en anden, ældre observans med det standpunkt, som kommer frem i det ofte i den forbindelse gentagne træk: faderen, der den dag, da det nye elevhold skal møde på højskolen, ringer forstanderen op og siger: „Ja, min datter kommer altså ikke, hun behøver ikke at komme, for hun blev omvendt i går!“ Jeg har aldrig kunnet le ad den — for jeg forstår så inderligt den fars glæde; men det er jo rigtigt: der mangler jo i høj grad noget i hans tan-

kegang: det menneskeliv, som skal leves. — Diskussionen pågår for øvrigt endnu — og bliver aldrig færdig, fordi der er spænding, der aldrig udløses før genløsningen: mellem faldet og velsignelsen!

UDDANNELSESLINJEN

Og så er vi imidlertid kommet op til den 4. og hidtil sidste epoke af FH's historie, nemlig tiden efter 1951 — det er en tid, hvor endnu tre linjer trækkes op, som kort skal nævnes.

Der er først uddannelsesvejen. Vel, også den havde været der hele tiden; fra første færd har FH gerne villet hjælpe „karlene“ til at blive dygtigere landbrugere eller håndværkere og „pigerne“ til dygtigere husmødre. Men denne dygtiggørelseslinje trækkes nu op som en konstant uddannelseslinje. Vi er nemlig nu kommet hen i tiden efter 2. verdenskrig. Velstandssamfundet bliver til; det er betydelig lettere at få uddannelse, men samtidig stilles også de store krav, konkurrencen er hård, og idet videnskaben fravriker naturen flere og flere hemmeligheder, som har med det daglige liv og arbejde at gøre, stilles helt nye krav til ungdommen og skolen. Også den danske folkehøjskole, også FH — den må være oppe på siden af ungdommen også i den henseende; og som kristen skole må den, idet den underviser i naturfagene, stille hele den naturvidenskabelige udvikling ind i den 1. trosartikels lys: hele verden, hele universet, Guds skaberværk og vi hans børn — og medarbejdere! Og så har vi det fænomen, som hedder sygeplejehøjskolen.

TJENESTELINJEN

Dernæst tjenestelinjen. Det drejer sig her om et syn for meningen med dygtiggørelsen og uddannelsen: tjeneste for næsten. Vel, også den linje var der naturligvis før: fra denne skole er i „gamle dage“ udgået en række kvinder og mænd, som så åbenbart her modtog det for hele livet igangsættende stød til et liv i tjeneste: i politik (er den ikke, når

den er sand, „organiseret næstekærlighed“), i mission og i forsorg o. s. v. — for ikke at tale om de langt flere, som inden for rammerne af et ganske „almindeligt“ liv og en „almindelig“ livsgerning her fik tilskyndelse til at tjene hver på deres sted, fik øje på andre end dem selv og blev „ydende medlemmer“ af både det borgerlige samfund og den kristne menighed. Alligevel kan vi ikke komme uden om, at denne linje har fået en speciel optrækning nu. Det hører med til tidens ansigt. Både dens filosofi og teologi peger på næsten på en yderst kontant måde. Eksistentialismen har kun denne ene streng: fra øjeblik til øjeblik at afgøre os i forholdet til medmennesket, hvis skæbne vi er. Og kristen forkyndelse rummer mere og mere af Mt. 25: „Hvad I har gjort mod en af mine mindste brødre dér, har I gjort mod mig. Og hvad I ikke har gjort mod en af mine mindste dér, har I heller ikke gjort mod mig“. Så fik FH også den linje trukket op på en håndgribelig måde: er det ikke den tone, I fornemmer: mennesket bag tilfældene, næsten bag uddannelsen, medmennesket bag det „håndværk“, som sygepleje også er!

KIRKELINJEN

For det tredje og sidste kirkelinjen. Også her er vi ved noget yderst karakteristisk for de allersidste år af vor tid. Ordet og begrebet kirke har fået en understregning og betoning, som ikke siden reformationstiden — noget i høj grad glædeligt og nødvendigt. Hvad menes? Jo, kristendom er ikke nogle dybe tanker, følelser, leveregler — en række almene religiøse sandheder, men begivenhed, et indgreb fra den levende Gud til redning af en i sig selv fortabt menneskeslægt i Jesus Kristus, sin enbårne Søn, vor broder, og i hans gerning for os i lidelse og død og opstandelse — en begivenhed, et indgreb, som møder os i dag i Ordet og sakramenterne, dåb, nadver, skriftemål — d. v. s. kirken. Gud har et folk på jorden, som er bundet til

dette Ord og disse indstiftelser, lever derved og ved sig skæbnebestemt af forholdet dertil — også det betyder kirken. Hvad der møder os i Ordet og sakramenterne er altså ikke private meninger eller oplæg til en diskussion — det er et kerygma, et budskab af et ganske bestemt indhold — d. v. s. kirken har en bekendelse, en „lære“ af et ganske bestemt indhold. Om denne lære hersker der i dag en grænseløs uvidenhed både blandt kristne og ikke-kristne. Man er i vildrede, usikkerhed, spørger, tvivler og synes ikke at kunne få svar — og går til derved. Der må undervises i kristendom, gives besked — det er så afgjort det vigtigste af alt i tiden, i dagens Danmark. Ungdommen svigtes på det fundamentaleste, om den ikke undervises i kristendom. Jamen, er det ikke livet, det drejer sig om, og ikke tørre kundskaber? er vækkelse ikke det vigtigste? Svaret er: liv og vækkelse kan ikke stå alene — frugt bliver til, sidder på et træ! der må være noget, vi må have vort liv og vækkelse i. „Du har min hele sympati.“ „Jo vist, men jeg har ikke noget at ha' den i“, hed det vist i en vise for mange år siden. Både det, vi skal have for at leve, og det, hvorved vi skal få det, vi skal have, og det, vi skal have det i — det er altsammen samlet i det ord kirke. Også den linje fik FH trukket op.

Og så skal jeg slutte: Fik De fat på det? Kunne De se for Dem FH's perspektiv — med sit brændpunkt og sine 6 linjer: idealismens, vækkelsens, kulturens, uddannelsens, tjenestens og kirkens.

Mit ønske på 60-årsdagen er på den ene side, at vor skole aldrig må stivne (vi ældres fare!) — på den anden side, at ingen af de 6 linjer må forsvinde, men være at finde tydeligt i skolens daglige liv og virke fremdeles. Kun da synes vi „gamle“ at kende vor skole — ja, kun sådan synes vi, at den giver mening, med andre ord, at den er

FAREVEJLE HØJSKOLE!

F. H. NYT

Ved det offentlige møde i september måned havde vi besøg af Vald. Olsens søn, overlæge Henry Olsen, som på en særdeles kyndig måde behandlede emnet: „Aldersproblemer“.

Vor nære tilknytning til sygeplejehøjskolen i Børkop blev styrket gennem et besøg af forstanderinde, frk. Inger Göttsche, der holdt et fint og meget givende foredrag om „Livsholdning og sundhed“.

Dagen før eleverne tog på en velfortjent efterårsferie, var vi på udflugt til København, hvor vi aflagde besøg på Carlsberg, Toms chokoladefabrik, De gamles By og Lillemosegård. Dagen sluttede i „Det nye Scala“, hvor vi overværede Bert Brecht: „Den kaukasiske kridtcirkel“.

Så snart efterårsferien var overstået, gik vi i gang med forberedelserne til skolens 60 års jubilæum, som ikke skulle fejres i den store stil, men på den anden

påbegyndt, vedtoges det at fjerne den nuværende cyklestald, som spærrer udsigten til de nye boliger. I stedet opføres ca. 50 m derfra en ny bygning med fire garager og med plads til elevernes cykler.

Alle gamle elever kender den store otte tons sten, som ligger på marken i nærheden af „Hyldgård“. Vald. Olsen har fået den gode idé at sætte en indskrift på stenen i anledning af 60 års jubilæet. Som det fremgår af billederne, mødte bestyrelsen, lærere og elever op for at beundre stenen og takke Vald. Olsen for den smukke tanke. I sin takketale understregede provst Agger rigtigheden af stenens indskrift:

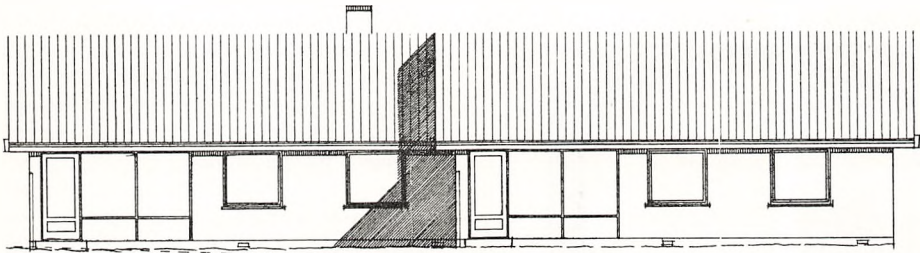
FAAREVEJLE HØJSKOLE
1907 3. november 1967

Af nåde ført ad gudberedte veje.

Efs. 2, 8—10.

Forsamlingen sang: „Guds ord det er vort arvegods“.

Om aftenfesten i gymnastiksalen lader vi „Sjællands Tidende“ fortælle:

Lærerindeboligen

side heller ikke forbigås i tavshed. Skolens bestyrelse og elevforeningens bestyrelse var til stede. Bestyrelsen for elevforeningen vedtog, at elevfesten i 1968 skal være søndag d. 26. maj.

Skolens bestyrelse havde en række sager på dagsordenen, og det kan meddeles, at det blev vedtaget at gøre 15 værelser på 2. sal i midterfløjen i stand i januarferien. Da opførelsen af lærerindeboligerne, som frk. Pade og frk. Frederiksen skal tage i besiddelse, er

Det er vist kun få 60-årige, der på den runde fødselsdag modtager så mange pæne hyldestord for så mange glade timer og fra så mange mennesker, som det var tilfældet, da Fårevejle Sygeplejehøjskole i aftes fejrede sin 60 års fødselsdag.

Over 250 af fødselarens venner var mødt op for at gratulere. De unge elever på deres måde med sang og skuespil, de ældre med taler og tilbageblik over 60 års liv og virke på Fårevejle Høj-

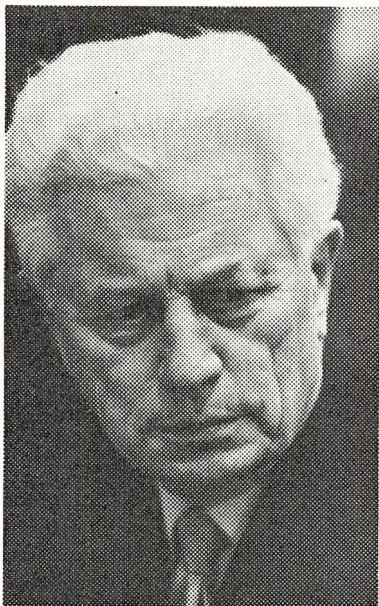
skole, der har ladet årene gå ret så spørløst hen over det ydre. Udefra var der også kommet gratulanter: Skolens formand, provst C. P. Agger fra Lolland, og formanden for Dansk Sygeplejeråd, Marie Madsen.

Endeligt i roligt vand

Det er en omtumlet tilværelse, den gamle skole har ført gennem årene. I tidens løb har den gennemgået flere økonomiske kriser og fungerede endog en overgang under krigen som fængselsafdeling og opholdssted for flygtningeadministrationen. Siden 1951 har den været højskole for vordende sygeplejersker og synes i dag endelig at være kommet i nogenlunde smult vande.

Efter en salme tog skolens nuværende forstander, Poul Jeppesen, ordet. Han pointerede, at en 60 års fest skulle være til glæde — til glæde for de trofaste, ældre elever, for de nuværende elever, for skolens bestyrelse og for lærerpersonalet — for alle dem, der har tilknytning til

Formanden, provst Agger

Fårevejle Sygeplejehøjskole. En særlig tak blev rettet til fhv. købmand og fabrikant Vald. Olsen, der siden skolens oprettelse har været en af dens bedste støtter.

Dernæst sang skolens pigekor forskellige stykker under ledelse af fru Sigrid Jeppesen, der akkompagnerede på klaver.

Sygeplejehøjskolens formand, provst C. P. Agger, Halsted, Lolland — der for 10 år siden afløste den daværende formand, Chr. Bartholdy — tog derpå ordet med udgangspunkt i bibelverset: Til alderdommen er jeg den samme; jeg bærer jer, til hårene gråner; ret som jeg bar, vil jeg bære — — —. Han udtalte bl. a.:

Vi bliver alle »ældre«

Hvornår bliver en mand gammel? I vore dage bliver ingen gamle — vi bliver alle „ældre“. Ikke desto mindre bliver vi alle anderledes med årene; alene Gud er den samme. At bære byrder er evangeliets og kærlighedens lov, som Jesus efterlevede — og Han vil altid være den samme og bære vore byrder, også når vi forandrer os.

Der er i salmebogen to verslinier, som er mellem dem, jeg holder allermest af: „Han altid mig ved hånden fik, når vandene til sjælen gik“. De ord passer på Paulus, dengang han var i Damaskus, de passer på den ulykkelige Luther, der kæmpede sin egen kamp i sin klostercelle; de passer på alle jer, der i aften sidder i salen. Også på højskolen passer de linier. Skolen bliver også „ældre“ — den har ikke altid sejlet i smult vande, ofte i høj søgang — men også her gælder, hvad der står i verset.

Valdemar Olsen sagde engang, at næst efter at være mor er sygeplejen den største gerning for en kvinde. I sygeplejergerningen, som i al åndelig gerning, gælder det også om at bære — at virke som Guds tjenere, der er sat til at hjælpe mennesket på sjæl og legeme.

Samtidig med at man fejrede skolens jubilæum, var det nøjagtigt tre år siden, at skolens tidligere forstander, K. Ro-

bert Hansen, afløstes i embedet af Poul Jeppesen.

Efter pastor Hansens foredrag blev der serveret kaffe, hvorpå nogle af skolens elever sammen med forstanderinde Annette Pade udførte forskellige små, sjove sketches og vers over temaet: Mennesker i forskellige aldre — lige fra vuggestadiet til oldingens farvel til livet.

Tryggere økonomi?

Inden festen sluttede, talte endvidere Dansk Sygeplejeråds formand, Marie Madsen, samt forstander Frandsen, Ueberup Højskole, som i sin tale kom ind på nogle af de vanskeligheder, skolen økonomisk havde haft gennem årene. Han håbede naturligvis på pekuniært trygge forhold for højskolerne, men indså samtidig, at meget værdifuldt i så fald må glide i baggrunden, først og fremmest den værdi, der ligger i at kæmpe for en god sag.

En tid rig på minder

Valdemar Olsen, der af venner har fået tildelt hædersnavnet Valdemar Atterdag — fordi skolen takket være hans indsats, da man under krigen manglede 130.00 kr. til dens oprettelse, stadig eksisterer — endte med at bringe en tak til alle dem, der i mange år havde delt ondt og godt med skolen. I 1907 havde han været den yngste af de kræfter, der oprettede skolen — i dag var han blandt forsamlingens ældste, og han takkede

for de mange gode år og de mange rige minder, vennerne var skyld i.

Til slut sang man et par salmer. Og først hen mod midnat kunne det aldrende fødselsdagsbarn få lov at falde til ro.

☆

Vi vil fra skolens side takke alle, der med ord, telegrammer, breve, blomster og penge var med til at glæde os på festdagen og dermed give nyt mod til arbejdet fremover.

Til det hold, som skal begynde 1. februar, har vi på nuværende tidspunkt 69 indmeldelser, men kan godt have 20 mere. Tak, om man vil hjælpe os med at få fuldt hus.

Fra 1. december overtager en af mine gamle elever fra børneskolen, økonoma Inger Thøgersen Thise, ledelsen af køkkenet. Vi håber, Inger Thise må befinde sig godt iblandt os, og takker hende for, at hun vil gå ind til den betydningsfulde gerning at sørge for dagligt brød til os alle her.

Med dette nummer følger et girokort til indbetaling for „Sølvsnoren“, som har hårdt brug for medlemmernes trofasthed og støtte. Husk giro 8701.

Da dette store nummer af „Sølvsnoren“ er det sidste inden jul, vil vi ønske gamle elever, medarbejdere og venner en glædelig jul og et godt nytår under Guds rige velsignelse. Tak for trofasthed og vennensind i året, der gik.

P. J.

HUSK: Giro nr. 8701

Med dette nr. følger et girokort til indbetaling af kontingent for 1967—68. — Kontingentet er som sidste år mindst 10 kr.

Tre tavse bautastene taler - jeg lytter

Af Vald. Olsen

Forhistorien

Det var i 1907, jeg første gang fik øje på dem; men dengang sagde de mig ikke noget videre — vort bekendtskab var dengang så nyt.

Deres historie var ellers allerede dengang gammel, meget gammel, ukontrollabelt gammel — men altså tavs.

Først senere begyndte de at få mæle.

Hvordan de engang i en fjern fortid er kommen til at ligge netop her på Flintholms strandkant, kan jeg af gode grunde jo ikke skrive historie om, kun gætte.

Til gengæld kan jeg næsten ikke dy mig for at gætte lidt ... Hør engang:

Efter at Lammefjorden i 1873—74 ved en dæmning fra Audebo på Tuse Næs til Gundestrup i Odsherred var blevet adskilt fra den øvrige del af Isefjorden, efter at der så — altsammen ved håndkraft — var gravet en ca. 40 km lang kanal udenom hele den inddæmmede Lammefjord, og efter at der var bygget skibs-anløbsbro og damp-pumpestation ved Audebo-dæmningen, samt efter at Lammefjordens vandmasser var pumpet ud over dæmningen, dannede der sig i løbet af de efterfølgende år en så tyk jordskorpe på fjordbundens dyndarealer, at man kunne færdes på det bundløse æltedynd ved at spænde nogle skilignende dyndsko under sine træsko.

Nogle år senere var jordskorpen over dyndet blevet så bæredygtigt, at man kunne benytte hestetrukne redskaber ved opdyrkningen og ved høst etc.

Opdyrkningen af disse dyndarealer bragte mange overraskelser frem for dagens lys.

Gennem fjerne, svundne sekler var dette dybe dynd øjensynlig dannet af urtidens hensmuldrede skove og af dyre-, fugle- og fiske-guano.

Man stødte på umådelige forekomster af østersskaller, der vidner om, at her i sin tid har været et rigt liv af skalddyr på fjordbunden.

Man stødte også på rester af tusindårige egeskove med træstubbe og meter-tykkede træstammer.

Alt dette urtids fugle-, fiske- og dyreliv tilligemed al plantevækst i fjerne tiders vildskove er så i senere tidsperioder forsvundet under naturomvæltninger af enormt omfang.

Men ikke al trævækst var formuldet efter naturomvæltningerne. — Nu og da stødte man ved opdyrkningen på velbevarede egetræstammer, der i stedet for at formulde var blevet natur-konserverede og nu var så hårde som ben. — Egetræsrammen om S. Bays lammefjordsmaleri i højskolens foredragssal er udsåret af sådanne oldtids-egestammer, som blev fundet i dyndjorden i 1907.

De naturomvæltninger, hvorved Lammefjordens gamle egeskove forsvandt fra jordens overflade, indtraf i en af istidsperioderne, da uhyre jordmasser og rullesten, indefrosset i isbjerge af ufattelige dimensioner, kom i skred fra nordligere regioner, og i deres sydgående drift nedmejede de alt og dermed også urtids-egeskovene. Efterhånden som isbjergene så smeltede i disse mildere luftlag, fremtrådte helt nye landskabsformer også her på vore egne.

Såvel Odsherred med Sjællands Odde og Ordrup Næs som Neksælø, Sejerø, Tuse Næs og Hornsherred — ja, hele Sjælland og Amager med omliggende øer er måske altsammen udslag af og synlige udtryk for disse naturomvæltningers dimensioner.

Vore fire øer i Lammefjorden: Storøen, Melleløen, Inderøen (med Ingers-

holm) og Flintholm kan på denne baggrund så fortælle deres egen lille lokalhistorie om formatet af de rullestens- og jordmasser, som de store, svømmende isbjerge aflejrede, da de druknede urtidsskovene på vor egn og forvandlede skovene til en Lammefjord med sine fire øklatter i havfladen ...

Men lad det nu være nok med denne blanding af historie og gætteri — jeg er jo ikke historiker!

Her kan det være nok at fortælle, at de uhyre mængder af rullesten, som efter isskruningerne kom til at dække strandbredden omkring Lammefjords-øerne, senere blev slået til skærver og anvendt som værdifuldt vejmateriale.

Og da Maren og Søren Andreassen, som nogle af Lammefjordens første nybyggere, omkring ved århundredskiftet måtte indrette sig i jordhytter ude på selve fjordbunden, var allerede det første stuehus støbt af granit og cement på Mellemøens vestlige skrænt som hyrdehus for „Ø-Hans“, der var kreatur-vogter for Dragsholm hovedgård, som ejede ø-arealerne, og som havde benyttet øerne som folde for løsgående kreaturer allerede før inddæmningen af fjorden.

Også Inderøens og Flintholm strandkanter var dækket med rullesten.

Jeg har aldrig kunnet begribe, hvorfor Flintholm fra gammel tid er blevet opkaldt netop efter flint, idet flintesten var en sjælden stenart på øen, hvorimod den hele vejen rundt var oversået med flere lag granitsten i alle størrelser lige fra små sankesten og rald til mandshøje kampesten.

Mange af disse granitsten fandt deres hensigtsmæssige anvendelse ved fundamenteringen af højskolens bygninger i 1907, delvis tilhugget af tilflyttede bornholmske stenhuggere.

Ved den efterfølgende stenrydning af hele det areal omkring højskolebygningerne, hvor højskolens nuværende haveanlæg findes, blev store mængder af stenmaterialet anvendt til opbygning af mange — i mine øjne beundringsvær-

dige, stilfulde stengrotter, stentrupper, stengrupper, vejafmærkninger og andre stensætninger rundt omkring i det planlagte haveanlæg og i højskolens gård, men især på Flintholm.

Disse omfattende anlægsarbejder blev ledet af anlægsgartnerne Ravndrup og Thomsen i samarbejde med landbrugskandidat H. C. Hansen og nogle unge landbrugsmedhjælpere: Viggo Bay, Andreas Hansen og Jens Lisberg tillige med de unge gartnermedhjælpere Olga Christensen, Ruth Jensen, Johanne Momme, Niels Mikkelsen og Karl Ritter, alt under højskoleforstander J. Andreassens ledelse.

I højskolens første år blev der ydet en enestående præstation ved en ukuelig opdyrkning af den rå, lerede havbund, ved en dristig, fremsynet havearkitektur og ved samtidigt hårdt, korporligt, dagligt slid og slæb med jord og sten i en udholdende og selvopofrende indsats uden at kunne forvente at få nogen — blot tilnærmelsesvis — lønmæssig dækning derfor.

De var hverdagens helte — derfor rister jeg dem med tak denne lille minderune her.

Lærer Viggo Bay, Tirslund, skrev herom 25 år senere: „... få af de mange, der i årenes løb er rejst fra skolen, har vel mere mangfoldige minder end vi, der var med til at plante de første træer og bygge de første stentrupper derude omkring den gamle tjørnebusk ...“.

Ved højskolens 25 års fest i 1932 blev det fra anden side sagt: „... for os, som har kendt Fårevejle, før højskolen blev bygget, er højskolen såvel som Lammefjorden et under. — Hø, sten og dynd kendetegnede dengang Lammefjorden. — Der var grøfter, men ingen veje og kun et eneste træ. Fårevejle stationsby er forvandlet til en venlig stationsby, og højskolen har sin andel deri. — I det ydre er højskolen Lammefjordens under og endnu større er underet for os, der lærte dens indre liv at kende ...“.

Ved samme lejlighed skrev pastor

Flensmark, Bevtoft (senere Haderslev), der tidligere havde været højskolelærer i Fårevejle: „... Alle Fårevejle højskoles elever og gæster har utvivlsomt lagt mærke til de store sten i højskolens gård. — Mig har de fra første færd mindet om de 12 stene, Josva rejste i Gilgal til minde om Israels overgang over Jordans flod. — Der skulle disse tolv stene stå og vidne for slægt efter slægt. — Om

man, da stenene i Fårevejle højskoles gård blev rejst, har haft denne begivenhed i tanke, véd jeg ikke, men mig mindede de ofte om skolens gerning og opgave: At vise den opvoksende ungdom, at Herrens hånd er stærk. Det skal være min bøn, at den linje må følges også i fremtiden ...“.

(Fortsættes i næste nr. af „Sølvsnoren“)

At vælge

Vælg at søge
Vælg at finde
Vælg at leve
Vælg at vandre med
Vælg at tro på
Vælg af bekende
Vælg at vidne om
Vælg at forherlige
Vælg at ære
Vælg at bede
Vælg at blive hos

} Jesus

Sådan indledte min Far ordene i et fødselsdagsbrev fra år 1905 til en tretten års søndagsskolepige, som senere blev min Mor.

Ja, jeg skylder måske nærmere oplysning angående benævnelsen: „søndagsskolepige“.

Omkring århundredskiftet var Far smedesvend, men en svær lungebetændelse tvang ham til at opgive dette hverv. Far valgte så lærervejen ved at tage ophold på Nr. Nissum højskole og seminarium, hvis daværende leder var Janus Andreassen, som senere blev Fårevejle højskoles første forstander.

Den gode atmosfære med kristent liv på seminariet bidrog, jævnsides med

barndomshjemmets kristne opdragelse, til en sådan modning i den unge, vordende lærers liv og sind, at han fandt et ståsted for livet i det kendte ord: „Mester, jeg vil følge dig“.

Børnegudstjenestesagen fik i Far en god og nidkær tjener, som dengang og sidenhen blev en stærkt benyttet kraft til den gerning, som han elskede meget højt.

Ved sine rejser rundt omkring i jyske sogne som børnegudstjeneste-prædikant fandt Far en ham trofast søndagsskolepige, Christine, som, ad underlige veje, siden blev Far's betroede medarbejder og hustru i gerningen som Fårevejle højskoles forstanderpar fra år 1912.

Jens A. Julin.

Poul Jeppesen

Sigrid Jeppesen

Annette Pade

Lilly Frederiksen

Alle »Sølvsnoren«s læsere ønskes en glædelig jul og et godt nytår.

Lis og Bent Davidsen

Dagmar Bork

Grete Brundt

Lilli Ingeman

Johanne Mikkelsen

Lilly Frederiksen

Annette Pade

Inger Thise

Esther og Tage Jensen

Sigrid og Poul Jeppesen

Grete Brundt

Johanne Mikkelsen

Dagmar Bork

Lilli Ingemann

Lis Davidsen

Bent Davidsen

Esther Jensen

Tage Jensen

FÅREVEJLE HØJSKOLE

SYGEPLEJEHØJSKOLE

Oprettet 1907

Sygeplejehøjskole 1951

Formand:

Provst C. P. Agger, Halsted

Forstanderinde:

Annette Pade

Forstander:

Poul Jeppesen

Telefon: Fårevejle 183

Giro-nr.: 62100

Elevtelefon: Fårevejle 253

Elevforeningen:

Formand:

Købmand H. Hansen, Nygade 13,
Kalundborg

Kasserer:

Højskolelærer Bent Davidsen,
Fårevejle.

Giro-nr.: 8701

Adresseforandringer meddeles
til postvæsenet

Redaktør:

Forstander Poul Jeppesen,
Fårevejle Højskole, Fårevejle

**5 måneders kursus for vordende sygeplejersker
begynder 1. februar og 1. august**

LÆRERE:

Forstanderinde, frk. Annette Pade

Forstander Poul Jeppesen

Sygeplejelærerinde, frk. Lilly Frederiksen

Sygeplejelærerinde, frk. Lilli Ingemann

Sygeplejelærerinde, frk. Grete Brundt

Højskolelærerinde, frk. Johanne Mikkelsen

Højskolelærerinde, frk. Dagmar Bork

Højskolelærer Bent Davidsen

Gymnastiklærerinde, fru Lis Davidsen

Program og oplysninger ved henvendelse til
Fårevejle Højskole, telefon Fårevejle 183

Tryk: Sjællands Tidende, Holbæk